

*В. Г. Федоренко,
доктор економічних наук, професор
О. Г. Чувардинський,
доктор політичних наук, доцент*

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Дослідження проблеми інвестування економіки завжди перебуває в центрі уваги економічної науки. Це зумовлено тим, що інвестиції зачіпають найглибші основи господарської діяльності, визначаючи процес економічного зростання в цілому. В сучасних умовах вони є найважливішим засобом забезпечення умов становлення ринкової економіки, структурних зрушень у національній економіці, забезпечення інноваційної моделі розвитку, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу — один з найдієвіших механізмів соціально-економічних перетворень. Під національною економікою розуміється складна система, яка являє собою сукупність взаємозв'язаних сфер, галузей, секторів і регіонів народного господарства.

Сьогодні від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, технічний рівень основних фондів підприємств національній економіки, можливості її структурної перебудови, розв'язання соціальних і екологічних проблем. Інвестиції є основою для розвитку підприємств, окремих галузей і національної економіки в цілому.

Інвестування — це економічний процес, результати дії якого проявляються через певний час, тому ефективність інвестування виявляється через значний проміжок часу. Саме тому економісти різних шкіл та економічних теорій намагаються відкрити реалістичніший механізм рівноваги між заощадженнями й інвестиціями.

Складні проблеми організації інвестиційних процесів в умовах трансформації економічних відносин та питання активізації інвестиційних процесів є предметом поглибленої уваги сучасних економістів на постіндустріальному просторі.

Початок ринкових перетворень в Україні спричинив реформування підходів до аналізу інвестиційних процесів. У сучасних умовах переходу до етапу постіндустріального розвитку економіки при різноманітті складних кризових економічних процесів і взаємовідносин між підприємствами, фінансовими інститутами, державами на внутрішньому і зовнішньому ринках гострою проблемою є ефективне вкладення (інвестування) капіталу з метою його збільшення.

Основним орієнтиром в інвестиційній політиці на макрорівні є досягнення обсягів капіталовкладень, який забезпечував би розширене відтворення економічного потенціалу. Оптимальною вважається їх частка щодо валового внутрішнього продукту на рівні 22—25%. Що стосується України, то внутрішні інвестиції тільки у 2007 р. досягли нижньої межі нормативу (26,2%), а потім демонстрували стійке зниження цього показника і склали у 2009 р. тільки 16,6%.

Інновації на сучасному етапі розвитку економіки стають головним засобом збереження конкурентоспроможності та виступають формою інвестицій національної економіки, невід'ємною частиною підприємницької діяльності. Досвід розвинених країн світу показує, що найкращих успіхів у економіці й добробуті громадян досягли країни, котрі стимулювали розвиток інновацій.

Проблема інноваційного розвитку підприємств зумовлюється як державною інноваційною політикою, так і безпосередньо залежить від ефективності використання інноваційних ресурсів, техніки та технологій, а також інноваційно активного менеджменту.

У ринковій економіці сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціокультурних, організаційно-правових факторів, притаманних тій чи іншій країні, які приваблюють або відштовхують інвесторів, прийнято називати її інвестиційним кліматом. Зараз же важливо зазначити, що теперішній стан інвестиційного клімату не дає надії на швидке оздоровлення економіки України, отже, необхідні активні дії держави з покращення інвестиційної політики в країні.

На основі аналізу рівня технологічного розвитку української економіки і її інноваційного потенціалу виділені основні положення державної інноваційної політики і визначені напрями удосконалення механізмів державного управління національної інноваційною системою.

В Україні функціонує досить розгалужена інвестиційна інфраструктура: фондові, товарні та універсальні біржі, депозитарії, зберігачі, реєстратори, інформаційно-консультаційні центри, банки, інноваційні та інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, агентства розвитку бізнесу, технологічні та науковий парки, науко-

во-консультаційні центри інвестицій і міжнародного бізнесу, небанківські фінансово-кредитні установи, торговці цінними паперами, інститути спільного інвестування і компанії з управління активами, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії. Однак недоліки вітчизняного законодавства і недостатня підтримка з боку держави не сприяють високій ефективності їх діяльності.

Однією із найфундаментальніших змін, які характеризують перебудову національної економіки протягом останніх років, є інтенсивне формування фінансового сектора, активний розвиток фінансових ринків і створення відповідних інститутів. Інвестиції залишаються найбільш гострою проблемою серед ключових умов, які визначають хід реформ. Глобальний характер проблеми інвестицій — необхідність створення інструмента аналізу і прогнозування ситуації в цій галузі.

Велике соціально-економічне значення в розвитку інвестування національної економіки мають інвестиційні фонди як інститути, що здатні забезпечити приплив фінансових ресурсів у різні сектори економіки, а також стати додатковим джерелом інвестиційних доходів для відносно широких верств населення. Достатньо зазначити, що станом на січень 2011 р. сума коштів, залучених до різних інвестиційних фондів, становить всього 481,6 млн грн., а сума коштів на банківських депозитах — 426 млрд грн. Таким чином, активи інститутів спільного інвестування становлять менше 1 % від обсягів банківських депозитів, в той час як в США, наприклад, активи публічних фондів становлять близько 140 % від коштів на депозитах. У цьому зв'язку в Україні існує ве-

личесний потенціал розвитку системи спільного інвестування.

Сучасний етап розвитку України відбувається в умовах потужних процесів глобалізації, в результаті яких спостерігається значне зростання обсягів міжнародної міграції капіталу. В цьому зв'язку особливого значення набувають проблеми щодо поліпшення інвестиційного клімату національної економіки і створення умов для поживлення ділової активності зарубіжних інвесторів.

Враховуючи, що найпоширенішим є підхід до розгляду України як реципієнта іноземного капіталу, що значною мірою зумовлює результати досліджень і обмежує ефективність їх впровадження, постає необхідність аналізу вигідності для національної економіки вільної міграції капіталу з урахуванням принципів національної соціально-економічної і політичної безпеки.

На даний час результати наукового дослідження спрямовані на поглиблення теоретико-методологічних засад формування інноваційно-інвестиційної політики держави з урахуванням особливостей потенціалу національної економіки в умовах переходу до постіндустріального шляху розвитку.

Теоретичну і методологічну основу дослідження становили теорії інвестування, державного регулювання інвестицій національної економіки, а також наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів з питань інноваційно-інвестиційної політики, державного регулювання ринків реальних і фінансових інвестицій, у сфері міжнародного інвестування національної економіки.
Стаття надійшла до редакції 29.03.2011 р.

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ:

- відомості про автора (авторів): ім'я, по батькові, прізвище, вчене звання, вчений ступінь, посада і місце роботи, службова і домашня адреси (з поштовим індексом), контактний телефон;
- УДК;
- назва статті мовою оригіналу та англійською мовою;
- коротка анотація (2—4 речення) мовою оригіналу та англійською мовою;
- ключові слова;
- текст статті повинен мати такі необхідні елементи: вступ (формулюється наукова проблема, ступінь її вивченості, актуальність тієї частини проблеми, якій присвячена стаття), постановка задачі (формулюються мета і методи дослідження), результати (викладається система доведень запропонованої гіпотези, обґрунтовуються наукові результати), висновки (вказується наукова новизна, теоретична і практична значущість результатів дослідження, перспективи подальших розробок з цієї теми). Розділи повинні бути виділені;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті;
- обсяг статті — 12—25 тис. знаків (як виняток, не більше 40 тис. знаків);
- шрифти найпоширенішого типу, текстовий шрифт та шрифт формул повинні бути різними;
- ілюстративний матеріал повинен бути поданий чітко і якісно у **чорно-білому** вигляді. Посилання на ілюстрації в тексті статті обов'язкові. До графіків та діаграм мають бути подані таблиці, на основі яких вони збудовані;
- разом із друкованою статтею треба подати її електронний варіант на CD носії або електронною поштою. Файл статті повинен бути збережений у форматі DOC для MS Word. Схеми, рисунки та фотографії слід записувати окремими графічними файлами форматів TIF, BMP, JPG, в імені яких зазначається номер ілюстрації у статті, наприклад pict 4.tif.

Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Надані матеріали не повертаються.

Адреса редакції: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29
для листування: 04112, м. Київ, а/с 61; economy_2008@ukr.net
Тел.: (044) 458-10-73, 223-26-28, 537-14-33